

Hugo Bouter

Geloof en werken bij Jakobus

Jakobus

Kunt u het zich voorstellen dat de Reformatie al ongeveer 500 jaar achter ons ligt, en evenzo het begin van de Doperse beweging, die nog radicaler terug wilde gaan naar de Bijbelse wortels van het christendom? Maar het denkbeeld van de heersende kerk is ook in de eeuwen daarna lang vastgehouden, zodat we eigenlijk nu nog steeds moeten wennen aan het beeld van een lijdende en vervolgte kerk, dat Bijbels en historisch gezien veel juister is. Helaas hebben ook Luther en anderen zich schuldig gemaakt aan verkeerde praktijken die door dit denkbeeld worden ingegeven, door o.a. de wederdopers – medechristenen – door wereldlijke overheden te laten vervolgen vanwege hun dooppraktijk.

Luther heeft zich zelfs kritisch uitgelaten over de brief van Jakobus, die hij 'een strooien brief' (d.i. stro-achtig en brandbaar) noemde, omdat deze teveel nadruk op de goede werken van de mens zou leggen. Achteraf kunnen we zien dat dit een groot misverstand is geweest. Terwijl het in de brief aan de Romeinen gaat om de rechtvaardiging door het geloof alleen, dus zonder werken van de wet, *tegenover God, de rechtvaardige Rechter*, gaat het in de brief van Jakobus om onze praktische rechtvaardiging tegenover de mensen om ons heen, juist door middel van werken van barmhartigheid die wij als gelovigen verrichten. Dit zijn echter geen werken van de wet, om zich hierop te kunnen beroemen, maar juist werken *van het geloof* (Jak. 2:14-26). Het is een ander perspectief, een ander gezichtspunt.

Maar Jakobus doet zeker geen afbreuk aan de leer van de rechtvaardiging voor God door het geloof alleen, dus zonder menselijke prestaties, zoals wij die vinden in de brief aan de Romeinen. Jakobus toont dat het geloof zonder werken *dood* en

doelloos is. Zoals het lichaam zonder geest dood is, zo is ook het geloof zonder de bijbehorende werken dood. Het draait duidelijk om een waarachtig geloof, *dat door de liefde werkzaam is* – de liefde van God, die in onze harten is uitgestort door de Heilige Geest Die ons gegeven is (Rom. 5:5).

Jakobus noemt hiervan twee bijzondere voorbeelden: en wel het geloof van Abraham en dat van Rachab (Jak. 2:21, 25). Waarom zijn deze voorbeelden zo bijzonder bemoedigend? Het gaat om het betonen van waarachtige liefde tegenover God (1), maar ook tegenover de mensen (2). Want ons geloof moet door de liefde werkzaam zijn. Dat is het onderwerp van Jakobus, en daarom citeert hij vooral uit Genesis 22 (zie Jak. 2:21).

Het geloof van Abraham, waardoor hij in Genesis 15 al was gerechtvaardigd, bleek in de praktijk door zijn bereidheid om het liefste wat hij had aan God op te offeren. Het was zijn ultieme geloofsdaad. In Romeinen 4 citeert Paulus met name Genesis 15:6, waar het gaat om het onvoorwaardelijke geloof van Abraham in Gods beloften. Dat is het geloof, zonder werken van de wet, waardoor wij voor Gods aangezicht gerechtvaardigd worden. Dit geloof werd uit zijn latere werken volmaakt, en het werd zo bevestigd voor God en mensen (Jak. 2:22).

Rachab toonde waarachtige liefde voor Gods volk, door zich in te zetten voor de verkenners en hen langs een andere weg te laten vertrekken uit Jericho (Joz. 2 en 6). Maar deze liefdedaad was gegrond op haar onvoorwaardelijke geloof in Gods beloften aan Zijn volk; zij vereenzelfde zich daarmee.

Zij maakte ook gebruik van het redmiddel, dat haar werd aangeboden: het scharlakenrode koord, dat profetisch spreekt van de voldoening door het bloed van Christus (vgl. Jes. 1:18). Er was bij haar dus een waarachtig geloof in Gods Woord, maar tevens waarachtige liefde en opoffering voor het volk van God. Zo werd zij zowel voor God alsook voor de mensen gerechtvaardigd. Laten wij lering trekken uit deze beide voorbeelden voor de praktijk van ons geloofsleven.